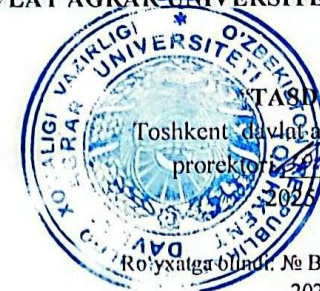

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT AGRAR UNIVERSITETI

"TASNIQLAYMAN"

Toshkent davlat agrar universiteti
prorektor S. Boboyev

2025 yil "04" avgust

Ro'yxatga olindi. № BD- 60812000- 1.20

2025 yil "04" avgust

ISSIQXONA EKINLARINI HIMOYA QILISH

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	800000	- Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000	- Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi:	60812000	- Issiqxona xo'jaligini tashkil etish va yuritish

Toshkent -2025

Fan/modul kodi ISEHQB1508		O'quv yili 2025-2026	Semestr 5-6	ECTS - Kreditlar 4-4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4-4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklam a (soat)	
	Issiqxona ekinlarini himoya qilish	96	144	240	
2.	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga issiqxonadagi o'simliklarni zararkunandalari va kasalliklarini uyg'unlashgan himoya qilishning xalq xo'jaligidagi ahamiyati, mohiyati, issiqxonadagi yetishtirilayotgan turli ekinlarning zararli organizmlariga qarshi qo'llaniladigan kurash choralarini atrof-muhit muhofazasini e'tiborga olgan holda kurash choralarini va ularni qo'llash masalalarini, mikroorganizmlar va hasharotlarning tur tarkibini, morfologiyasini, rivojlanish xususiyatlarini va ularga qarshi samarali kurash choralarini o'rganishdan iborat.</p> <p>Fanning asosiy vazifasi - fan talabalarini nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, iqtisodiy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondoshuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-MODUL. ISSIQXONA ZARARKUNANDALARI VA ULARGA QARSHI KURASH CHORALARI</p> <p>1-mavzu. Fanga kirish. Issiqxona ekinlarining zararkunandalari.</p> <p>Issiqxona ekinlarini himoya qilish fanining maqsadi va vazifalari, hamda rivojlanish tarixi. Shu fanni rivojlanishida Markaziy Osiyo va O'zbekistonda katta xissalarini qo'shgan olimlar. Mamlakatimizda o'simliklarni himoya qilishning xizmat strukturasi, uning ilmiy asoslanganligi.</p> <p>2-mavzu. Issiqxonadagi zararkunandalarning tashqi tuzilishi.</p> <p>Issiqxonadagi zararkunandalarning tashqi tuzilishi. Hasharotlarning mo'ylov va qanot xillari.</p> <p>3-mavzu. Issiqxonadagi zararkunandalarning ichki tuzilishi.</p> <p>Issiqxonadagi zararkunandalarning ichki tuzilishi. Qon aylanish, nafas olish va ayirish sisteasi.</p> <p>4-mavzu. Issiqxonadagi zararkunandalarning metamorfozi va</p>				

	<p>sistematikasi.</p> <p>Issiqxonadagi zararkunandalarning rivojlanishi. To'liq va chala zgaruvchi hasharotlar.</p> <p>5-mavzu. Issiqxona ekinlarini himoya qilish tadbirlari.</p> <p>Agrotexnik usullarning ahamiyati. Fizik-mexanik usul. Issiqxona jihozlari va qo'llaniladigan vositalari bilan tanishuv.</p> <p>6-mavzu. Issiqxona ekinini zararkunandalarga qarshi qo'llaniladigan entomofag va akarifaglar.</p> <p>Enkarziya entomofagini ko'paytirish va issiqxonada qo'llash texnologiyasi. Biologik kurash usulini ekologik toza maxsulot yetishtirishdagi ahamiyati.</p> <p>7-mavzu. Issiqxona ekinini zararkunandalarga qarshi kimyoviy kurash usullari.</p> <p>Issiqxonada pestitsidlardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari preparat shakllari va qo'llash usullari. Preparat shakllari va ishchi aralashmalarini tayyorlash va qo'llash.</p> <p>8-mavzu. Issiqxonadagi sabzavot ekinlarining so'ruvchi zararkunandalari.</p> <p>Issiqxona oqqanoti, fitofag kanalar, o'simlik shiralari (poliz), tamaki tripsi, qandalalar, shaftoli yoki issiqxona shirasi va saratonchalarning tasnifi. Hammoxo'r so'ruvchi zararkunandalarga qarshi kurash choralarini.</p> <p>9-mavzu. Issiqxonadagi sabzavot ekinlarining kemiruvchi zararkunandalari.</p> <p>Er osti kemiruvchi tunlamlar (kuzgi, undov va boshq.), barg va mevaning kemiruvchi tunlamlar (g'o'za tunlami, karadrina, tomorqa, poya ichi tunlamlari), simqurtlari, quyruqli buzoqboshi, o'tloq parvonasi, buzoqbosh qo'ng'izi va chirildoqlarning tavsifi. Er osti kemiruvchi tunlamlarga qarshi kurash choralarini.</p> <p>10-mavzu. Sitrus ekinlarining so'ruvchi va kemiruvchi zararkunandalari va ularga qarshi kurash choralarini.</p> <p>Sitrus oqqanoti, sitrus inli kuyasi, qalqondorlar, kanalar va ularning tavsifi. Limon zararkunandalarga qarshi kurash choralarini.</p> <p>11-mavzu. Issiqxonadagi ekinlarning karantin zararkunandalari.</p> <p>Issiqxonadagi ekinlarning karantin zararkunandalari. Issiqxonadagi ekinlarning karantin zararkunandalarga qarshi kurash choralarini.</p> <p>12-mavzu. Issiqxona nematodalarining turlari va tarqalishi ularning zarari va nematodalarga qarshi kurash choralarini.</p> <p>Shish hosil qiluvchi, poya va kartoshka nematodalari tavsifi.</p>
--	---

Nematodalarga qarshi kurash choralari.

2-MODUL. ISSIQXONA EKINLARI KASALLIKLARI VA ULARGA QARSHI KURASH CHORALARI

1-mavzu. Kirish. Fanning maqsad va vazifalari

Issiqxona sharoitida ekiladigan o'simliklarni kasalliklari va ularga qarshi kurash choralari bo'yicha mutaxassislarni olib borayotgan ishlari. Fanning maqsadi va vazifalari. Fanning rivojlanish tarixi va unga Respublikamiz olimlari qo'shgan hissasi. Respublikamizdagi issiqxona xo'jaliklarida kasalliklar natijasida yetkazilayotgan zarar haqida.

2-mavzu. O'simlik kasalliklarini diagnostika qilish usullari

O'simlik kasalliklari xaqida tushuncha. Kasallik turlari va ularni diagnostika qilish. Kasallik qo'zg'atuvchilarning tarqalishi. Epifitotiya.

3-mavzu. Issiqxona ekinlarining kasalliklariga qarshi kurash usullari va vositalari

Issiqxona ekinlari kasalliklariga qarshi uyg'unlashgan kurash tizimini ishlab chiqish yo'llari. Agrotexnik usullarning ahamiyati. Biologik usulni mohiyati. Fungitsidlar. Seleksiya va urug'chilik tadbirlari. Fizik – mexanik usul.

4-mavzu. Issiqxona ekinlarining nihol kasalliklari va ularga qarshi kurash choralari

Nihollarning fuzarioz, ildiz chirish, qora ildiz chirish, qora son kasalliklari. Kasallik qo'zg'atuvchisining sistematik o'rni, biologik xususiyatlari, mikroorganizmlarni o'sishi va rivojlanishi uchun zarur bo'lgan ekologik sharoitlar, yuqum manbalari, saqlanishi, tarqalishi va ularga qarshi kurash choralari.

5-mavzu. Fitopatogen viruslar va bakteriyalarning biologik xususiyatlari.

Pomidorning bakteriyali va virusli kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralari

Pamidorning bakterioz va virusli kasalliklarining turlari, ularni rivojlanishi tarqalishi. Ularga qarshi kurash choralari.

6-mavzu. Bodringning bakteriyali va virusli kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralari

Bodring virus va bakterioz kasalliklari ularni rivojlanishi tarqalishi. Ularga qarshi kurash choralari.

7-mavzu. Fitopatogen zamburug'larning biologik xususiyatlari.

Pomidorning zamburug'li kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralari

Pomidorning fuzarioz, fitofloroz, qorason, un-shudring va dog'lanish kasalliklari. Kasallik qo'zg'atuvchisining sistematik o'rni, biologik xususiyatlari va ularga qarshi kurash choralari

8-mavzu. Bodringning zamburug'li kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralari

Bodringda ildiz chirish, soxta un shudring, un shudring va askoxitoz

xususiyatlari va ularga qarshi kurash choralari.

9-mavzu. Sitrus ekinlari kasalliklari va ularga qarshi kurash choralari

Sitrus ekinlarida tarqaladigan virusli va zamburug'li kasalliklarni tarqalishi, zarari, kasalliklarni qo'zg'atuvchisi hisobga olinadi. Kasallik qo'zg'atuvchisining sistematik o'rni, biologik xususiyatlari va ularga qarshi kurash choralari.

10-mavzu. Gullar va har xil ko'kat o'simliklari kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralari

Atirgul, chinnigul va boshqa gullar kasalliklari ularning kelib chiqish sabablari zarari va tarqalishi. Pertushka, selderey, kashnich va ukrop kasalliklari.

11-mavzu. Karam va gul karam kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralari

Karam va gul karamda asosiy zarar yetkazuvchi kasalliklar biologiyasi, ekologiyasi, tarqalishi va ularni iqtisodiy zarari. Kasalliklarga qarshi kurash choralari.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-MODUL. ISSIQXONA ZARARKUNANDALARI

1. Issiqxonadagi zararkunandalarning tashqi tuzilishi.
2. Issiqxonadagi zararkunandalarning ichki tuzilishi.
3. Issiqxonadagi zararkunandalarning biologiyasi.
4. Ituzumguldosh sabzavot ekinlarining so'ruvchi zararkunandalari.
5. Ituzumguldosh sabzavot ekinlarining kemiruvchi zararkunandalari.
6. Issiqxona sharoitida poliz ekinlarining tuproq osti zararkunandalari.
7. Issiqxonada zararkunandalarga qarshi biologik usulni qo'llash.
8. Issiqxonada zararkunandalarga qarshi kimyoviy usulni qo'llash.
9. Issiqxonadagi karantin zararkunandalar.
10. Sitrus ekinlarning zararkunandalari va ularga qarshi kurash choralari.
11. Nematodalar.
12. Issiqxonadagi begona o'tlar va ularga qarshi kurash choralari.

2-MODUL. ISSIQXONA EKINLAR KASALLIKLARI

1. O'simlik kasalliklarining asosiy belgilari
2. O'simlik kasalliklariga qarshi qo'llaniladigan vositalar va ularni qo'llash usullari
3. Sabzavot ekinlari ko'chatlari kasalliklari
4. Pomidorni virusli kasalliklari
5. Pomidorni bakterial kasalliklari
6. Pomidorni zamburug'li kasalliklari
7. Bodringni virus kasalliklari
8. Bodringni bakteriyali kasalliklari

9. Bodringni zamburug'li kasalliklari
10. Sitrus ekinlari kasalliklari
11. Gullar va har xil ko'kat o'simliklari kasalliklari
12. Karam va gul karam kasalliklari

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1-MODUL. ISSIQXONA ZARARKUNANDALARI VA ULARGA QARSHI KURASH CHORALARI

1. Mikroorganizmlarning parazitlik turlari.
2. Urug'larning zararlanish darajasini aniqlash usullari.
3. Issiqxonalarda zararli organizmlarga qo'llaniladigan kurash usullari.
4. Issiqxona oqqanotga qarshi enkarziyaning samarali sarf miqdori.
5. Issiqxona ko'sak qurtining tuxumiga qarshi trixogrammani qo'llash sxemasi.
6. Issiqxona ko'sak qurtining qurtiga qarshi brakon entomofagini qo'llashdagi samarali miqdori.
7. Issiqxonadagi sabzavot o'simliklarining so'ruvchi zararkunandalarining morfologiyasi, zarari va hayot kechirishi.
8. Issiqxonadagi sabzavot o'simliklarining kemiruvchi zararkunandalarining morfologiyasi, zarari va hayot kechirishi.
9. Issiqxonadagi karantin zararkanandalari.
10. Tamaki tripsining o'simliklarga keltiradigan zarari va ularga qarshi kurash usullari.
11. Poliz shirasining o'simliklarga keltiradigan zarari va ularga qarshi kurash usullari.
12. Issiqxona oqqanotiga qarshi kimyoviy kurash usullari va biologik samaradorligi.
13. Issiqxonada zararkunandalarga qarshi kurash usullari.
14. Issiqxonadagi begona o'tlar va ularga qarshi kurash choralari.
15. Issiqxona zararkunandalariga qarshi uyg'unlashgan kurash tizimi.
16. Issiqxona o'simliklardagi fitofag kanalariga qarshi kurash choralari.
17. Issiqxonada fumigatsiyaning ahamiyati.
18. Issiqxonadagi limon o'simliklarining so'ruvchi zararkunandalarining morfologiyasi, zarari va hayot kechirishi.
19. Issiqxonadagi limon o'simliklarining zararkunandalarining morfologiyasi, zarari va hayot kechirishi.
20. Patogenlik mexanizmlari.
21. Pomidorning zang kanasi, sabzavot g'ovaklovchi pashshasi.

22. Issiqxona oqqanoti bioekologiyasi.
23. Issiqxona fitofag kanalar bioekologiyasi.
24. Issiqxona o'simlik shirasi (poliz shirasi) bioekologiyasi.
25. Simqurtlari, quyruqli buzoqboshi, o'tloq parvonasi.
26. Shish hosil qiluvchi, poya va kartoshka nematodalari.
27. Pomidorning fuzarioz kasalliklari.
28. Qovun pashshasi bioekologiyasi.
29. Poliz qo'ng'izi bioekologiyasi.
30. Sabzavot g'ovaklovchi pashshasi bioekologiyasi.
31. Issiqxona shirasi va saratonchalarning tasnifi.
32. Issiqxona oqqanoti, fitofag kanalariga qarshi kurash.
33. Shish hosil qiluvchi, poya nematodalari zarari va qarshi kurash choralari.
34. Kartoshka nematodalari zarari va qarshi kurash choralari.
35. Sitrus oqqanoti bioekologiyasi.
36. Sitrus inli kuyasi bioekologiyasi.

2-MODUL. ISSIQXONA EKINLARI KASALLIKLARI VA ULARGA QARSHI KURASH CHORALARI

1. Issiqxonalardagi pomidorni yuqumsiz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralari.
2. Issiqxonalardagi bodringni yuqumsiz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralari.
3. Sitrus ekinlarining yuqumsiz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralari.
4. Fitopatogen viruslar va infeksiya manbalari.
5. Mikroorganizmlarning parazitlik turlari. Patogenlik mexanizmlari.
6. Fitopatogen viruslarning kelib chiqishi va parazitizm evolyusiyasi
7. Viruslarni o'simlik bilan o'zaro munosabatlari.
8. Ko'k piyoz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralari.
9. Karamning yuqumsiz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralari.
- 37.10. Gullarning yuqumsiz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralari.

3. V. Ta'lim natijalari (shakllanadigan komponentsiya)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- Fanni rivojlanishi, tarixi, issiqxonadagi o'simliklarni zararkunandalarini va kasalliklarini uyg'unlashgan himoya qilishning xalq xo'jaligidagi ahamiyati, mohiyati, issiqxonadagi yetishtirilayotgan turli ekinlarning zararli organizmlariga qarshi qo'llaniladigan kurash choralari atrof-muhit

	<p>muhofazasini e'tiborga olgan holda tizimini tuzib hamda ana shu ko'rsatgichlarga asoslangan holda kurash choralarini va ularni qo'llash masalalarini, mikroorganizmlar va hasharotlarning tur tarkibini, morfologiyasini, rivojlanish xususiyatlarini va ularga qarshi samarali kurash choralarini haqida <i>tasavvur va bilimga ega bo'lishi</i>;</p> <p>- Issiqxona ekinlaridagi zararli organizmlarning bioekologiyasi to'g'risida bilim berish va ularga qarshi samarali kurash choralarini tashkil etish, shuningdek uslub va vositalarini hamda o'simliklarni himoya qilish ekologiyaga asoslangan holda va profilaktika tadbirlarini ratsional qo'llay bilish to'g'risidagi bilimga ko'nikma va malaka shakllantirish haqida <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi</i>;</p> <p>- Issiqxona zararli organizmlarining qisqacha ta'rifini, ularning tur tarkibini aniqlash usullarini; qishloq xo'jalik ekinlari zararkunandalarning ekologik asoslari va ularning boshqa organizmlar bilan o'zaro munosabatlarini, zararkunandalarga qarshi kurash chora-tadbirlarining ilmiy asoslarini qabul qilish bo'yicha <i>malakalarga ega bo'lishi kerak</i>.</p>
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaolkeys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VI. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, i yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A.T.Xolliyev, SH.A.Maxmudova, U.D.Ortikov. O'simliklarni himoya qilish. T-2023 yil. 2. B.S.Boltayev, SH.A.Maxmudova, M.M.Ablazova. Биологическая защита растений. Учебник. Toshkent, 2022 yil. 3. Sh.T.Xo'jaev. Umumiy va qishloq xo'jalik entomologiyasi hamda himoya qilish tizimining asoslari (IV-nashr.). – Toshkent, 2019 yil. 4. B.A.Sulaymonov X.Kimsanbayev, B.S.Boltayev, SH.A.Maxmudova. O'simliklarni kimyoviy ximoya qilish. Darslik. Toshkent, 2020 yil. 5. N.G. Ravichandra Plant Quarantine - Principles and Concepts 5A. Nyu-Pali yo'li, pochta qutisi 91 Jodhpur 342 001, Hindiston 2024yil. 1066-b. 6. Agrios, George N. Agrios' Plant Pathology. Edited by Richard Oliver. Sixth edition. Amsterdam: Academic Press, 2023. Accessed April 16, 2025. 7. Triganio, Robert N., Mark T. Windham, and Alan S. Windham. <i>Plant Pathology: Concepts and Laboratory Exercises</i>. Boca Raton, Fla.: CRC Press, 2003. 8. Хасанов Б.А. ва бошқалар. Сабзавот, картошка ҳамда полиз экинлари касалликлари ва уларга қарши кураш. (Ўқув қўлланма). Тошкент. 2009. 9. Холмуродов Э.А., Зупаров М.А., Саттарова Р.К., Хакимова Н.Т.

4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaolkeys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VI. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, i yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A.T.Xolliyev, SH.A.Maxmudova, U.D.Ortikov. O'simliklarni himoya qilish. T-2023 yil. 2. B.S.Boltayev, SH.A.Maxmudova, M.M.Ablazova. Биологическая защита растений. Учебник. Toshkent, 2022 yil. 3. Sh.T.Xo'jaev. Umumiy va qishloq xo'jalik entomologiyasi hamda himoya qilish tizimining asoslari (IV-nashr.). – Toshkent, 2019 yil. 4. B.A.Sulaymonov X.Kimsanbayev, B.S.Boltayev, SH.A.Maxmudova. O'simliklarni kimyoviy ximoya qilish. Darslik. Toshkent, 2020 yil. 5. N.G. Ravichandra Plant Quarantine - Principles and Concepts 5A. Nyu-Pali yo'li, pochta qutisi 91 Jodhpur 342 001, Hindiston 2024yil. 1066-b. 6. Agrios, George N. Agrios' Plant Pathology. Edited by Richard Oliver. Sixth edition. Amsterdam: Academic Press, 2023. Accessed April 16, 2025. 7. Triganio, Robert N., Mark T. Windham, and Alan S. Windham. <i>Plant Pathology: Concepts and Laboratory Exercises</i>. Boca Raton, Fla.: CRC Press, 2003. 8. Хасанов Б.А. ва бошқалар. Сабзавот, картошка ҳамда полиз экинлари касалликлари ва уларга қарши кураш. (Ўқув қўлланма). Тошкент. 2009. 9. Холмуродов Э.А., Зупаров М.А., Саттарова Р.К., Хакимова Н.Т.

	<p>ва бошқалар. Қишлоқ хўжалик фитопатологияси. (Дарслик), Тошкент, 2014, “Наврўз”, 5176.</p> <p>10. Шералиев А ва бошқалар. Қишлоқ хўжалик фитопатологияси. (Дарслик), Тошкент. 2008.</p> <p>Qo‘shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti va vazirlar mahkamasi agrar sektor bo‘yicha qabul qilgan qarorlari. 2. B.S.Boltayev, I.R.Saidov, O.T.Usvaliyev, M.M.Ablazova, R.D.Mo‘minova Qishloq xo‘jaligi ekinlarida karantin organizmlari rivojlanishini bashorat qilish. Darslik. Toshkent, 2022 yil. 3. Sulaymonov B, Kimsanboyev X, A.Anorbayev va boshqalar. Qishloq xo‘jalik ekinlarini zararkunandalariga qarshi trixogramma va enkorziyani ko‘paytirish, qadoqlash hamda tarqalish texnologiyasi. Toshkent, 2017 yil. 4. A.G.Кожевникова. Защита растений. Toshkent, 2023 yil. 5. Пересыпкин В.Ф. Сельскохозяйственная фитопатология. (Дарслик), Колос, М., 1985. 6. Попкова К.В. «Общая фитопатология» (Дарслик), Агропромиздат М., 1989. 7. Родигин М.Н. Общая фитопатология. Высшая школа. М., 1978. 8. Саттарова Р.К. ва бошқалар. Умумий фитопатология (Маъруза матнлари). Тошкент., 1999. 9. Саттарова Р.К. Фитопатология (услугий кўлланма). Тошкент. 2002. 10. Хасанов Б.А. ва бошқалар. Мевали, ёнгок мевали дарахтлар, цитрус, резавор мевали буталар ҳамда ток касалликлари ва уларга қарши кураш. (ўқув кўлланма), Тошкент. 2010. <p>Axborot manbaalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.ziynet. 2. www.lex.uz 3. https://www.ippc.int - O‘simliklarni himoya qilish bo‘yicha xalqaro konventsiya 4. https://www.eppo.int/ - Evropa va O‘rta er dengizi o‘simliklarni himoya qilish tashkiloti 5. https://www.apppc.org/index.php/home - Osiyo Tinch okeani o‘simliklarni himoya qilish komissiyasi (APPPC) 6. https://esciencepress.net - EScience Press ochiq ilmiy nashriyot platformasi.
7.	<p>Fanning o‘quv dasturi Toshkent davlat agrar universiteti Ilmiy Kengashining 2025 yil “4” <i>iyul</i> dagi 13 -sonli bayonnomasi bilan</p>

	ma’qullangan.
8.	<p>Fan/modul uchun ma’sullar:</p> <p>M.M.Ablazova – TDAU “O‘simliklarni himoyasi va karantin kafedrası dotsenti.</p> <p>B.S. Sodiqov TDAU “Qishloq xo‘jaligi fitopatologiyasi” kafedrası dotsenti.</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>R.A.Jumayev – ToshDAU O‘simliklarni himoyasi va karantin kafedrası professori, q/x.f.d.</p> <p>O.A.Sulaymonov – O‘simliklarni himoya qilish ilmiy tadqiqot instituti ilmiy kotibi, q/x.f.f.d.</p>

Mazkur o'quv dasturi dunyoning e'tirof etilgan xalqaro QS va THE reytinglarida nufuzli TOP-300 talikka kirgan quyidagi oliy ta'lim tashkilotlarining ta'lim dasturlari asosida ishlab chiqilgan.

Universitet nomi	QS	THE	Top 300 ta'lim dasturi asosida kiritilgan qo'shimcha mavzular	Mazkur dasturdagi mavzu nomi	Hayolalar
University of California	42	42	Issiqxona ekinlarini himoya qilish.	5-mavzu. Issiqxona ekinlarini himoya qilish tadbirlari	Functional Morphology of Insects Zararkunandalarga qarshi kurash https://catalog.ucdavis.edu/courses-subject-code/ent/
University of Florida	212	130	Sitrus ekinlarining so'ruvchi va kemiruvchi zararkunandalari	10 -mavzu. Sitrus ekinlarining so'ruvchi va kemiruvchi zararkunandalari va ularga qarshi kurash chorolari	https://aims.faperta.ugm.ac.idp-content/uploads/sites/580/2023/06/Course-Syllabus-Plant-Protection.pdf
Wageningen University & Research	153	67	Issiqxonadagi ekinlarning karantin zararkunandalari turlari	23 mavzu Issiqxonadagi ekinlarning karantin zararkunandalari	Plant Pathology and Entomology (O'simliklar fitopatologiyasi va entomologiyasi) https://www.wur.nl/en/show/online-course-plant-pathology-and-entomology.htm